

I.

Byl to krásný den letní; uprostřed oblohy skvělo se slunce polední, oudolí a hory stříbrnou září svou posívající; i třpytily se kraje vůkolní, jako by po luzích českých zlaté bylo se rozvalilo moře. Bezechmurné klenutí blankytové v obzoru na vzdálené hory důvěrně se podepíralo a země i nebe v čistém plamenu se leskly. Zralé obilí výšku člověčí přesahovalo, zelenými hájemi a lučinami prožloutajíc.

Ve stínu stromů kaštanových několik sousedů vesničky K.... sešlo se, jako obyčejně v nedělní den, učitele svého očekávající, by jim něco z týdně přicházejících novin pražských vypravoval nebo předčítal.

„Bohudíky,“ pravil konšel, „že dnes den sváteční jest; pochybuji, že by kdo byl parnem v poli obstáti mohl.“

„Ba ovšem,“ odpověděl ponocný; „jest se obávati, že vyschnou potokové okolní, nepřitáhne-li brzo vlažící déšť. Záveský rybník také již ukazuje dno.“

„Tenť beztoho již dávno měl býti vypuštěn,“ jal se říci šedivý rychtář; „a nebyla by ho věru žádná škoda. Ryby se v něm nerodí, a mlýnům též hrubě neprospívá; i zdá se, jako by staré pověry, proti všemu namítání nových mudrců, přec něco pravdivého do sebe měly, an se tam každoročně, dokud paměť moje sahá, z naší obce někdo utopil. Nechť tedy vyschne.“

„Nejsem pověrečný,“ promluvil konšel, „a leccos sobě umím přirozeně vysvětlit, an jsem se v potulkách vojenských mnohé věci přiučil, na kterou bych doma nikdy byl nepomyslel; co se ale záveského rybníka týká, pochopiti nemohu, proč, buď jak buď, každoročně z něho mrtvola vytáhnouti se musí, jako by obec naše kletbou zavázána byla, žravému bahnu oběť tu podáváti. Již co chlapec jsem o tom slýchal, a matka má mně přísně zapovídala přiblížiti se k němu. Dvacet let jsem zatím na vojně strávil, a dávno již jsem byl zapomenul na pověru. Navrátiv se opět domů pozoruji, že pověst a bohužel i skutečňování jí se ještě zachovalo. Proč se asi ten močál již dávno vypustiti neb aspoň ohraditi nedal, k odvrácení nového neštěstí?“

„O vypuštění rybníka nebývala řeč,“ odpověděl rychtář; „teprv nyní, co mladý pan hrabě nastoupil statek svůj, ustanovilo

se na poručení jeho, hned po žních kalužiny vyčistiti a rybník vypustiti, kdežto prý se napotom panská zahrada založí. Ohražen však byl již před šestnácti lety, za nebožtíka pana hraběte Věnceslava, a přece...“

„Jen dopovězte!“ zvolal jeden; z mladších sousedů. „Já právě tehdyž byl v cizině, a až po dnešní den jsem se náležitě nedověděl, jak se dělo s otcem našeho pána.“

„Inu, kdož to ví?“ pravil rychtář. „Posaváde se to nevysvětlilo, a zůstaň to nepochybně navždy tajemstvím. Což neznáte celou tu příhodu? Tedy poslechněte; co vím, milerád vám sdělím. – Právě se byl utopil mlynářův pacholík, an nebožtík pan hrabě o pověsti obecné se dověděl. Rozhorlen nad pověrou selskou celý rybník kolkolem ohraditi kázal, a přísným slovem celé obci, zvlášť ale školním dítkám, blízký přístup ke hrázi zapověděl. I zachovával se příkaz dle vůle jeho, aniž se více jaké neštěstí přihodilo. V roce nato však, právě asi v této letní době, našla se bezhlavá mrtvola hraběte, nedaleko břehu pokraj meze ležící. Hadové a ještěrky otevřeným chřtánem v tělo jeho se zažírali a krvavý potok kolem něho bařiniště začervenil. Byltě v nejskvostnější oděv svůj vojenský oblečen. Žádný nevěděl, kterak tam byl přišel. U večer předtím, po stole, již svléknut odešel do komnaty své, neboť v obyčejí míval dlouho do noci čísti. Hraběnka nevěděla, že by ještě někam jíti zamejšlel. Zámek byl uzavřen, žádný pána z domu vycházeti neviděl, a on přece odešel – navždy! Všecko pátrání bylo marné, a smrt hraběte Věnceslava až po tuto dobu nevyzkoumatelným zůstala tajemstvím. Ve krátkém čase nato náramně padly deště. Potokové se nadmulí, a vystouplí rybníci okolní přetrhali hráze své, u kterýchto příležitosti také plot záveského rybníka odploval. Paní hraběnka odjela a od té doby se na venkově více neukázala. Nato však opět rok co rok někdo v záveském rybníku vlnám za oběť padl.“

„Bohudíky,“ pravil konšel, „že nás letos posud podobná nehoda minula. Vbrzce učiní se všemu konec; mladý pán bude zde obývati, a mnohých změn i oprav očekávati máme.“

„Co se týká změn,“ namítnul ponocný, „nepochybuji; ale opravy – věru nevím, zdaž i všechny k našemu prospěchu budou. Tak dlouho jsme již vytrvali při starém – nechť raději vše